

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2004/81

Karar Sayısı : 2008/48

Karar Günü : 31.1.2008

R.G. Tarih-Sayı :20.03.2008-26822

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri A. İsmet ÇANAKÇI, Hasan ÖREN ve 117 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 9. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinin, Anayasanın 2. ve 11. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Yasa'nın iptali istenilen kuralı içeren 9. maddesi şöyledir:

"Sürelî yayın sahibinin beyanname verdiği tarihten itibaren bir sene içinde sürelî yayın yayımlanmaz veya yayımlandıktan sonra yayıma üç yıl müddetle ara verilirse beyanname hükümsüz kalır ve sağladığı hak ortadan kalkar.

556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri saklıdır. **Ancak, bu Kanunun yürürlük tarihinde 5680 sayılı Basın Kanunu gereği mevkiye neşredenler, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri gereği mevkiye neşretmekten alıkonulamazlar."**

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 35. maddesi ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fazıl SAĞLAM, A.Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla 8.9.2004 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralı, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 9. maddesinin ikinci fıkrasında 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin saklı olduğu belirtildikten sonra iptali istenilen kural ile söz konusu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasının engellenerek kazanılmış hakların güvencesiz bırakıldığı ve bunları korumaya yönelik kanun yollarının etkisiz hale getirildiği, koruma süresi içinde olan bir adla bir başkasının izinsiz olarak çıkarmakta olduğu mevketenin neşredilmekten alıkonulmasını imkansızlaştırdığı, aldatıcı hareket veya iyi niyet kurallarına aykırı olarak yapılan iktisadi rekabetin Türk Ticaret Kanunu'nda haksız rekabet olarak adlandırıldığı ve bir markanın iltibasa meydan verebilecek surette bir başkası tarafından kullanılmasının da bu anlamda rekabetin suistimali olduğu, marka hakkının ihlalinin ceza hukuku bakımından da suç oluşturduğu, iptali istenilen düzenlemenin hukuka aykırı bir kullanımın hukuk eliyle korunması sonucunu ortaya çıkardığı, böyle bir durumun hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılmasının mümkün olmadığı, belirtilen nedenlerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine aykırı bulunduğu ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre Anayasa Mahkemesi kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur değildir. Anayasa Mahkemesi taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle, dava konusu kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesi yönünden incelenmiştir.

5187 sayılı Yasa'nın 9. maddesinin ikinci fıkrasının birinci tümcesinde, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin saklı olduğu, iptali istenilen ikinci tümcesinde ise bu Yasa'nın yürürlük tarihinden önce 5680 sayılı Basın Kanunu gereği mevkte neşredenlerin anılan Kanun Hükmünde Kararname hükümleri gereğince mevkte neşretmekten alıkonulamayacakları belirtilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamanın Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesinde, "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." denilmektedir.

Mülkiyet hakkının konusunu, maddi ve gayrîmaddi mallar oluşturmaktadır. Taşınır ve taşınmaz mallar, maddi mallar kapsamında iken, fikri ve sınaî mülkiyet hakları gayrîmaddi mallar kapsamında yer almaktadır.

556 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5. maddesinde, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretin, marka olabileceği kabul edilmektedir.

Bir markanın sahibine sağladığı haklar, "marka hakkı" olarak adlandırılmakta ve marka hakkı, fikri ve sınai mülkiyet hakları kapsamında yer almaktadır. Bu nedenle marka hakkı üzerinde yapılacak sınırlandırmalarda, Anayasanın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesinin esas alınması gerekmekte ve marka hakkının ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilmesi mümkün bulunmaktadır.

Marka hakkına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de, marka hakkına tecavüz halinde öncelikli olarak tecavüzün durdurulması ve giderilmesi amaçlanmaktadır.

Dava konusu kural ise 5187 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihi esas alarak, bu tarihte 5680 sayılı Basın Kanunu'na göre mevkiye neşredenlerin 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri gereğince mevkiye neşretmekten alıkonulamayacaklarını belirterek, marka hakkına bu tarihten önce yapılmaya başlanan tecavüzlerin önlenmesini imkânsız kılmakta ve mülkiyet hakkına yapılan bu tecavüzün devamına olanak sağlamaktadır.

Hukuka aykırı eylemlerin korunması sonucunu doğuracak şekilde marka hakkının sınırlandırılmasında kamu yararı amacı bulunmadığı anlaşıldığından, dava konusu kural Anayasanın 35. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 35. maddesine aykırı bulunarak iptal edilen kuralın, ayrıca Anayasa'nın 2. ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 9. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinin yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE, 31.1.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VI- SONUÇ

9.6.2004 günlü, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 9. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 31.1.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇI N	Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ